

FITXA DE MEDIACIÓ COMPLEMENTÀRIA

Juan Uslé

Soñé que revelabas IV

2000

Vinílic, dispersió i pigments damunt tela

274 x 203 cm

Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma

L'OBRA

Juan Uslé s'allunya de l'herència expressionista desenvolupada en l'àmbit de la pintura a Espanya als anys vuitanta, després d'establir-se als Estats Units a finals d'aquesta dècada. És llavors quan defineix un estil propi en el qual l'espai és signe, un objecte clau de la composició que neix a partir del color com a instrument configurador.

El seu treball, desenvolupat entre Nova York i Saro (Cantàbria), es defineix a partir de grups o sèries al voltant d'un mateix tema com «Gramática Urbana», «Rizomas» -sobre la que Es Baluard va organitzar una mostra el 2010- o «Soñé que revelabas», a la qual pertany l'obra present a la col·lecció d'Es Baluard i que també ha estat objecte de diverses exposicions recentment.

El 1997 realitza la primera obra que donaria lloc a aquesta sèrie en procés en la que ha continuat treballant des de llavors. Formada per quasi cinquanta pintures fins ara (la més recent data del 2013), és una de les sèries més destacades de l'artista càntabre qui afirma desconèixer fins quan continuarà. «Soñé que revelabas» -com assenyala Raphael Rubinstein al catàleg de l'exposició dedicada a la sèrie realitzada el 2014¹- fa referència al món dels somnis i al mateix temps al procés fotogràfic, la cambra fosca.

Uslé s'allunya de les vibrants composicions que caracteritzen la seva pintura; reprèn la foscor ja plantejada en diverses obres de finals dels vuitanta i incideix en la seriació i la unitat compositiva. Repeteix el procés una i altra vegada en cada obra: adopta un format de gran dimensió com a suport, aplica la mateixa tècnica i components pictòrics -pintura vinílica i pigments-; ara be, a cadascuna d'elles Uslé subratlla la seva singularitat i unicitat.

Parteix del negre com a essència cromàtica, remarca l'horitzontalitat amb la pinzellada gruixada o fins i tot aplicant certes notes de color, però si mirem al detall, no descuida la verticalitat, materialitzada a través de traços curts seriatos.

Enrique Juncosa defineix el plantejament creatiu d'Uslé en aquest conjunt: «La repetició mecànica de les pinzellades en la sèrie 'Soñé que revelabas' mostra clarament un enfocament sistemàtic i orientat al procés. Així mateix, la pinzellada és un rastre visible del cos i la seva activitat física. Per a Uslé, el negre representa

¹ *Soñé que revelabas*, Bonn-Santiago de Compostela, KuntsMuseum Bonn-Centro Galego de Arte Contemporánea, Santiago de Compostela (Catàleg de l'exposició «Luz oscura / Dunkles Licht», KuntsMuseum Bonn-Centro de Arte Contemporánea, Santiago de Compostela) 2014, p. 104.

l'esborrat de la memòria (de fet, un grup d'obres d'aquesta mateixa sèrie duen la paraula *amnèsia* en els seus títols) i, per tant, de la llum i les imatges.»²

«Soñé que revelabas IV»

«Soñé que revelabas IV», una de les primeres obres que conformen la sèrie, ens enfronta a una successió de franges en sèrie, les quals a la vegada, configuren una estructura horitzontal oposada a la verticalitat de la tela. Matisos foscos que configuren un territori de marques i rutes com ell mateix defineix.³

A més del procés creatiu artístic en si mateix, aquesta obra de gran format □a l'igual que la resta de la sèrie□ reflecteixen un procés emocional, la pinzellada segueix el ritme del cor de l'artista, convertint-se així en registre dels seus batecs: «Moc el pinzell i l'estrenyo fins que passa el següent batec. Intento seguir un ritme seqüencial, marcat pel meu pols [...] ». A tot això s'uneix el moment de creació, gran part d'elles de nit: «[...] i per això gairebé sempre treballo de nit en aquestes pintures, especialment aquí a Nova York, perquè es necessita concentració i silenci per poder sentir-ho.»

CLAUS DIDÀCTIQUES

L'obra:

- És una pintura que forma part d'una sèrie que Juan Uslé du realitzant des del 1997 fins avui.
- La sèrie es caracteritza per franges horitzontals de pinzellades verticals de pintura negra que es repeteixen metòdicament. Cada fila o pinzellada varia de tons clars a foscos, creant la sensació de moviment lent o bategant.
- De la repetició mecànica de les pinzellades es desprèn un enfocament sistemàtic i orientat al procés. A la vegada, les pinzellades són un rastre visible del cos i de la seva activitat física.
- Encara que cada obra de la sèrie és única, sovint distingides per petits punts o ratlles de color a la superfície, l'enfocament de la sèrie incideix en conjunt en la obscuritat, la seriació i la unitat compositiva.
- La sèrie es vincula al món dels somnis i al procés fotogràfic, a la cambra fosca.
- El negre per a Uslé representa allò esborrat de la memòria, i per tant, de la llum i les imatges.

² JUNCOSA, Enrique, *Juan Uslé*. Bilbao: Museo Guggenheim Bilbao, 2009. (Col·lecció del Museo Guggenheim Bilbao).

³ The Brooklyn Rail [en línea]. Nova York: The Brooklyn Rail, 2011.
<<http://www.brooklynrail.org/2011/04/art/juan-usl-with-john-yau>> [Consulta: 2 maig 2016]
[...] and in general it turns into a sequential field or territory of marks and routes reminiscent of the sea, a landscape, or a pentagram.

L'artista:

- Juan Uslé treballa entre Saro (Cantàbria) i Nova York.
- La seva obra s'associa a la tornada de la pintura abstracta que té lloc entre finals dels 80 i principis dels 90.
- Uslé crea espais autònoms que reflecteixen processos intel·lectuals i emocionals.
- Als anys 80 la seva obra té un caràcter més expressionista, tendència que canvia quan es trasllada a viure a Nova York el 1986. Les seves primeres pintures als EUA evocuen paisatges de la seva Cantàbria natal per donar pas posteriorment a la creació de pintures abstractes líriques, de caràcter més analític i conceptual.

L'ARTISTA

Juan Uslé (Santander, 1954)

Viu i treballa entre Nova York i Santander. Inicia els seus estudis de Belles Arts a la Universitat de València (1973-1977), on entra en contacte amb la llum i la pintura mediterrània. El 1980 rep una beca per a artistes joves del Ministeri de Cultura i exposa per tot el país coincidint amb un moment en el qual a Espanya es produeix un retorn a la pintura. Aquesta primera etapa es caracteritza per una obra marcadament expressionista. A finals dels anys vuitanta es trasllada a Nova York, on el seu estil evoluciona cap a una abstracció gestual amb predomini del color i de l'espai, en una disposició ondulant, gestos en forma de bucle i ratlles multicolors o en bandes, destacant la manera de descompondre el color mitjançant la utilització de l'aiguada

El llenguatge pictòric d'Uslé, lligat a l'abstracció, conjuga la geometria sense abandonar certa reminiscència figurativa, respon a una inquietud per la realitat, la memòria, les referències històriques, les emocions... El seu treball s'articula al voltant de «famílies pictòriques» com ell mateix denomina, conjunts desenvolupats a partir d'un mateix concepte o idea. Complementen el seu treball la fotografia i l'obra gràfica encara que en un segon pla.

Ha exposat al Museu d'Art Contemporani de Barcelona (1996), a l'IVAM de València (1996), a la Fundação Serralves de Porto (2000), al Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía de Madrid (2003), a l'Irish Museum of Modern Art de Dublín (2004), al CAC Málaga (2007), a la Fundació Bancaixa de València (2008), i a Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma (2010), entre d'altres. Ha participat a la Biennial de São Paulo (1985), a la Documenta de Kassel (1992), a la Biennial de Venècia (2005), i la seva obra està present a les col·leccions del Museu d'Art Contemporani de Barcelona, CAC Málaga, Tate Collection (Londres), Saatchi Collection (Londres), Col·lecció Testimoni "la Caixa" de Barcelona o Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma, entre d'altres. El 2002 li va ser concedit el Premi Nacional d'Arts Plàstiques del Ministeri de Cultura.

RECURSOS I BIBLIOGRAFIA

Selecció de catàlegs d'exposicions individuals

Juan Uslé. Rooms, cat. exp., Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Palacio de Velázquez, Parque del Retiro, Madrid, 2003

Juan Uslé. Nudos y rizomas, cat. exp., Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma, Palma de Mallorca, 2010

Soñé que revelabas, cat. exp. «Luz oscura», Bonn / Santiago de Compostela, 2014

Juan Uslé. Ojo-nido, cat. exp., L.A. Louver, Califòrnia, 2008

Juan Uslé: Brezales, cat. exp., Cheim & Read Gallery, Nova York, 2008

Juan Uslé. Switch off/Switch on, cat. exp., CAC Málaga, Màlaga, 2007

Recursos online:

Catàleg de l'exposició «Luz oscura/ Dunkles Licht», KuntsMuseum Bonn/Centro de Arte Contemporánea, Santiago de Compostela, Acción Cultural, 2014
<http://www.accioncultural.es/es/catalogo_digital_juan_usle_so_e_que_revelabas>
[Consulta: 2 maig 2016]

Entrevista a Juan Uslé, *El País*, 2014
<<http://blogs.elpais.com/con-arte-y-sonante/2014/07/juan-usle-no-he-aprendido-a-pintar-y-me-alegro.html>> [Consulta: 2 maig 2016]

Entrevista a Juan Uslé, *hoyesarte*, 2012
<https://www.youtube.com/watch?v=fAoZOKFVHQ> [Consulta: 3 maig 2016]

Entrevista a Juan Uslé, *The Brooklyn Rail*, 05/04/2011
<<http://www.brooklynrail.org/2011/04/art/juan-usl-with-john-yau>>
[Consulta: 3 maig 2016]

Obra de Juan Uslé a la col·lecció del Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid:
<<http://www.museoreinasofia.es/coleccion/autor/usle-juan>> [Consulta: 5 maig 2016]

Exposició «Rooms», Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Palacio de Velázquez, Parque del Retiro, 2003-2004, Madrid:
<http://www.museoreinasofia.es/exposiciones/juan-usle-rooms> [Consulta: 19 abril 2016]